

Visjoner om et tryggere og bedre Europa

Taler

Thorbjørn Jagland

Dato

2 september 1994

Sted

Folkets Hus, Oslo

Omstendigheter

Åpning av JA-kampanjen

1 Venner av sosialdemokratiet,

Velkommen til åpningen av APs EU-kampanje.

5 At så mange er kommet tyder bare på en ting:

Nå vil ja-folket tone flagg. Nå er det vår tur.

10 Vi hadde aldri tenkt å vinne alle de innledende rundene. Mens de andre snekret slagord, måtte vi analysere og diskutere. Men vi har tenkt å vinne den siste runden.

15 Arbeiderpartiet har hatt ledelsen av norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk i hele etterkrigstida. Vi var i stand til å plassere Norge i de store forandringene som skjedde;

- da NATO ble dannet,

- da EFTA ble dannet,

- da Nordisk Råd kom,

20 - og nå nylig da EFTA-landene fikk til EØS-avtalen som sikrer oss innpass på EUs indre marked.

25 Det som skjer nå, er like fundamentale endringer i våre utenrikspolitiske omgivelser som disse begivenhetene. Når Østerrike har sagt ja til medlemskap i EU, og hvis Sverige og Finland gjør det samme, går EFTA i oppløsning og EØS blir et meget usikkert prosjekt. Vi må forholde oss til dette på en like realistisk måte.

30 Men hva sier Senterpartiet: La dere for all del ikke påvirke av det som skjer.
Vaksiner dere mot at omverdenen skal påvirke dere. Tenk om vi hadde sagt det
samme da NATO, EFTA, Nordisk Råd og EØS ble dannet. Hvor hadde dette
landet stått hen da?

35 Senterpartiet sier at det viktigste av alt er å stå alene. For å berolige sender de ut
et annet tvetydig budskap.

Jeg spurte Senterpartiet om hva som ligger bak de store ordene partiet har holdt
seg med om en ny politikk etter et nei, at de vil et annerledesland, at vi står
40 overfor et verdivalg. Jeg fikk beskjed om at dette var en avsporing. Det er greit
for meg at Senterpartiets politikk er en avsporing.

I stedet for å redegjøre for partiets politikk, begynner partiets ledere å berolige
folk med og snakke om at alternativet til EU er EØS-avtalen. En avtale som de
45 til nå har hevdet vil føre til høyere ledighet, rasering av landbruket og dårligere
velferd. De tar avstand fra det de selv stemte for i Stortinget når det gjelder
tilknytningsform til Vestunionen og støtter nå vårt opplegg. Senterpartiet er det
partiet - nest etter oss selv da - som sterkest forsikrer om at Arbeiderpartiet vil
fortsette i regjeringsposisjon etter folkeavstemmingen.

50 SV gjør det samme, SV av alle snakker nå om USA og NATO som alternativ til
det sikkerhetspolitiske samarbeidet i Europa.

Mitt spørsmål er: Når Arbeiderpartiet er så i vinden, når man nå plutselig
55 aksepterer alt Arbeiderpartiet har kjempet for, når man er ute på en så sterk
glideflukt, hvorfor kan man ikke like godt akseptere resten av vår
utenrikspolitiske linje.

Jeg har også lyst til å si følgende: Hvis det er slik at de fleste etter hvert aksepterer
60 EØS-avtalen, så har vi samtidig akseptert den viktigste delen av unionen.
Motstanderne skremmer med unionen, men vil ikke snakke om hva den er. Den
er et konkret samarbeid på bestemte områder.

- Det ene er å danne det indre marked med de fire friheter som vi allerede er en
65 del av gjennom EØS-avtalen.

- Det andre området er det utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeidet. Deltakelse i det for Norges vedkommende vil være å videreføre den nåværende utenrikspolitikken som vi har ført gjennom NATO.

- Det tredje er et tettere samarbeid om den økonomiske politikken. Norge fører i dag en økonomisk politikk helt i tråd med Maastricht-avtalens bestemmelser. Det har vært en vellykket politikk.

- Det fjerde området er den sosiale dimensjon. Går man imot den, havner man i selskap med det ytterste høyre i Europa: Berlusconi, Thatcher og John Major.

- Til slutt er det samarbeid på politi- og justisområdet. Det trenger vi absolutt.

Hva er problemet?

Problemet oppstår hvis vi bare velger å være med på det indre markedet og de fire friheter. Særlig hvis Østerrike, Sverige og Finland forlater EØS. Da blir vi uten innflytelse over regelverket på et marked vi er helt avhengig av.

Uten medlemskap mister vi også:

- muligheten til å være med å forme Europas sikkerhetspolitikk,

- mister muligheten til å delta i et sterkere miljøsamarbeid

- går glipp av nye eksportmuligheter på det indre marked, og vårt næringsliv får ikke samme beskyttelse på markedet som andre lands næringsliv.

- mister muligheten til å være med i et sterkt nordisk samarbeid.

Det er disse fem mulighetene vi ikke vil miste og som fulle rettigheter i EU-samarbeidet vil gi oss.

Det alvorligste er kanskje dette: Hvis en nasjon ikke er i stand til å dele en framtidsdrøm med sine nærmeste naboer, men i stedet bare er opptatt med å svartmale og fordømme, mister vi noe helt vesentlig. Vi minster framtidstroen. Vi mister vår sjel.

Hva er det som skjer i Europa? Med Nordens inntreden i EU utvides EU nordover og får felles grense til Russland. Da åpnes en mulighet for å bygge bro over et århundre gammelt skille i Europa. Neste utvidelse kan skje østover.

110

EU og NATO er nå de samlende organisasjonene for hele Europa. Vi kan få et all-europeisk samarbeid med en varig fred som sosialdemokratiet alltid har drømt om og stridd for.

115 I denne situasjonen spør man:
Hvor mye koster det?

Norge har alltid tjent på å være med i internasjonalt samarbeid. Det har kostet noe å være med i NATO, EFTA, Nordisk Råd og FN. Men vi har fått mer igjen.

120 Alle har tjent på det.

Vi vil tjene på å være med på å forme det nye Europa også.

Jeg er glad for at så mange har møtt opp her. Jeg er sikker på at dere føler det på samme måte som vi i partiets ledelse. Dere er redde for at holdningene her i landet skal bli preget av Nei til EU som sier at: Vi skal vaksinere oss mot våre naboer. Hvis Sverige og Finland melder seg inn, blir det enda viktigere å stå utenfor sier de. Slik kan vi ikke drive utenrikspolitikk. Den høyeste form for utenrikspolitikk kan ikke være å stå alene. Nå dreier det seg om hvor Norge skal høre hjemme.

130

Jeg er også overbevist om at dere her har den samme innstilling som oss, om at uansett hvordan det går med folkeavstemningen, så skal det ikke bli sagt om oss at vi ikke tok til motmæle mot Senterpartiets svartmaling, mot Senterpartiets påstand om at hele Vest-Europa er i ferd med å avskaffe folkestyret, mot at Senterpartiet snur historien på hodet når man hevder at EU's sikkerhetspolitiske organisasjon Vestunionen kan bli brukt til å forsvare gamle kolonimakters interesser i den tredje verden. Problemet i verden er diktaturene, ikke demokratiene. Særlig ikke de i Europa som i hele etterkrigstida har hjulpet frigjøringsbevegelser, stått bak humanitære aksjoner og deltatt i fredsbevarende styrker. Er man ikke klar over at Spania og Portugal ikke ble tatt inn i EU før de hadde kastet diktaturet av seg. EU er et demokratisk prosjekt for frie og selvstendige nasjoner.

140

Det står mye på spill når man prøver å omskrive historien og virkeligheten som Senterpartiet nå gjør.

150 Det demokratiske problem i dag består i at når den borgerlige regjeringen i Sverige ødelegger svensk økonomi, ved å la underskuddene øke fører det til renteoppgang i Sverige. Den sprer seg til alle land. Derfor vil EU samordne den økonomiske politikken. Det består i at forurensingene krysser landegrensene. I går hørte vi om atomulykken i Ural. Tenk hvis det skjer noe på Kola-halvøya? EU er den eneste organisasjonen i Europa som har ressurser til å gjøre noe med
155 de store atomproblemene. Det koster ikke 10 milliarder å rydde opp i dem. Det koster 100 milliarder og er derfor et felles europeisk anliggende. I denne situasjonen snakker Senterpartiet og SV om at vi har jo NATO's sikkerhetsgaranti. Den er jo svar på helt andre problemer fra den kalde krigens dager.

160 Vi må få kontroll over sterke økonomiske krefter, kontroll over miljøproblemer og bygge freden. Det er det som er den store demokratiske utfordring i dag. Derfor trenger vi et sterkere fellesskap mellom nasjonene. Når nei-folk ler av at jeg har kalt EU-samarbeidet en høyere form for sivilisasjon, så kan de ikke huske
165 fortida - har nasjonalstatens uinnskrenkede sjølråderett vært så vellykket - og de ler av framtida.

Kjære venner,

Det er vi som er framtida. En trygg framtid.

170 Velkommen til innsats. Jeg tror Det norske Arbeiderparti skal klare å vinne en seier enda en gang.

Kilde

175 Journalist Jarle Skjørestads private arkiv.

Emner

Arbeiderpartiet, EU, Europa, Europabevegelsen, Åpningstale

URI

180 <https://www.virksommeord.no/tale/visjoner-om-et-tryggere-og-bedre-europa>